

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 37g/2024
privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alin. (5) din Codul
de procedură penală

*(înaintarea cererii de recuzare în mod repetat pentru aceleași motive cu
rea-credință sau în mod abuziv [3])*

CHIȘINĂU

5 septembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 21 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 septembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alin. (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Igor Hlopețchi, în interesele dlui Valentin Ciochină, în dosarul nr. 16-119/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Sergiu Ciobanu de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, fără a suspenda examinarea cauzei.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează:

4. Dl Valentin Ciochină a fost pus sub învinuire pentru încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport, încălcare ce a condus la decesul a două persoane. Fapta este incriminată de articolul 264 alin. (5) din Codul penal. Procurorul cazului i-a cerut judecătorului de instrucție să prelungească măsura arestării preventive în privința învinuitului.

5. În procesul examinării demersului, dl Valentin Ciochină a cerut recuzarea judecătorului de instrucție, Sergiu Ciobanu, pentru că pe rolul Judecătoriei Chișinău se află o cauză civilă intentată de dl Valentin Ciochină împotriva judecătorului Sergiu Ciobanu cu privire la apărarea cinstei, onoarei, demnității și reputației profesionale.

6. Printr-o încheiere din 15 februarie 2024, dna judecătoare Ana Bologan a respins cererea de recuzare. La aceeași dată, dl Valentin Ciochină a formulat o altă cerere de recuzare împotriva judecătorului Sergiu Ciobanu. Dna judecătoare Ana Bologan a respins și de această dată cererea de recuzare. La aceeași dată, învinuitul a formulat în mod repetat o cerere de recuzare

împotriva judecătorului Sergiu Ciobanu, menționând că la materialele cauzei penale există o cerere de audiere a acestuia în calitate de martor.

7. Dlui Valentin Ciochină i-a fost aplicată o amendă judiciară, iar cererea de recuzare a fost anexată la materialele cauzei penale, fără a fi examinată, potrivit articolului 34 alin. (5) din Codul de procedură penală.

8. În cadrul procesului, dl avocat Igor Hlopețchi a ridicat, în interesele lui Valentin Ciochină, excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alin. (5) din Codul de procedură penală. Potrivit acestor prevederi, instanța care soluționează cauza îi aplică persoanei vinovate o amendă judiciară și anexează cererea la cauza penală, cu consemnarea acestui fapt în procesul-verbal, fără a o transmite spre examinare, dacă constată că cererea de recuzare este formulată în mod repetat din aceleași motive, cu rea-credință sau în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare.

9. Printr-o încheiere din 16 februarie 2024, judecătorul de instrucție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.”

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 34

Abținerea sau recuzarea judecătorului

„[...]”

(5) Dacă constată că cererea de recuzare se înaintează în mod repetat pentru aceleași motive cu rea-credință sau în mod abuziv cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, instanța care soluționează cauza aplică față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod și anexează cererea la cauza penală, cu consemnare în procesul-verbal, fără a o transmite spre examinare.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției

12. Autorul excepției susține că norma contestată contravine principiului *nemo iudex in causa sua* (nimeni nu poate fi judecător în propria cauză), iar judecătorul împotriva căruia a fost înaintată cererea de recuzare nu a respectat acest principiu.

13. Autorul excepției consideră că prevederile contestate contravin articolelor 4, 8, 16 și 20 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 34 alin. (5) din Codul de procedură penală. Curtea constată că prevederile contestate sunt similare cu prevederile articolului 34 alin. (4) în redacția din 5 noiembrie 2013 a Codului de procedură penală, care au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțate Deciziile nr. 13 din 9 februarie 2018 și nr. 163 din 14 decembrie 2018. Totuși, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi, însă din perspectiva altor critici de

neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 105 din 19 iulie 2022, § 19).

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul examinării unui demers privind prelungirea măsurii arestului preventiv în care a fost cerută în mod repetat recuzarea judecătorului care urma să soluționeze demersul. Curtea reține că judecătorul i-a aplicat persoanei vinovate o amendă și a anexat cererea de recuzare la materialele cauzei, fără a o transmite spre examinare. Prin urmare, Curtea constată că prevederile contestate au fost aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

20. Deși a invocat articolele 4, 8, 16 și 20 din Constituție, argumentele autorului excepției se referă la pretinsa încălcare a dreptului la un proces echitabil atunci când judecătorul își examinează propria recuzare și încalcă principiul *nemo iudex in causa sua*. Totuși, Curtea observă că aceleași argumente au fost avansate și în sesizările care au stat la baza Deciziilor nr. 13 din 9 septembrie 2018 și nr. 163 din 14 decembrie 2022.

21. În acest context, Curtea a menționat că la examinarea admisibilității în principiu a cererii de recuzare instanța de judecată este limitată la a examina doar dacă anterior nu a mai fost formulată o altă cerere de recuzare, în privința sa, pentru același caz de incompatibilitate, cu aceleași motive de fapt și de drept. La examinarea admisibilității cererii de recuzare, judecătorul față de care a fost formulată cererea de recuzare nu examinează fondul cererii și nu are posibilitatea de a respinge cererea cu motivarea că aceasta este nefondată sau în mod vădit nefondată, deoarece este obligat să respecte principiul *nemo iudex in causa sua* (nimeni nu este judecător în propriul său proces). În cazul în care cererea de recuzare conține motive și argumente noi, instanța de judecată are obligația de a o trimite completului competent în vederea soluționării, potrivit articolului 35 din Codul de procedură penală (a se vedea DCC nr. 163 din 14 decembrie 2018, §§ 19-21).

22. Curtea a menționat că scopul textului de lege criticat este să asigure protecția tuturor justițiabililor împotriva abuzurilor de drept ale părților care au ca scop tergiversarea procesului. De altfel, reglementarea procedurii de soluționare a cererilor de recuzare reflectă, în ansamblu, preocuparea legislatorului pentru asigurarea celerității acestei proceduri, pentru soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, prin împiedicarea tergiversării acestora, în deplină concordanță cu exigențele dreptului la un proces echitabil (a se vedea DCC nr. 13 din 9 februarie 2018, § 28).

23. Totodată, Curtea notează că articolul 415 alin. (1) pct. 3 din Codul de procedură penală stabilește garanții procedurale în acest sens. Potrivit acestor prevederi referitoare la examinarea cauzei în apel, dacă instanța de apel constată încălcarea prevederilor privind incompatibilitatea judecătorului și procedura de soluționare a cererii de recuzare, de la articolele 33-35 din Codul

de procedură penală, aceasta dispune casarea sentinței primei instanțe și rejudecarea cauzei.

24. Astfel, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este una repetată și, de vreme ce nu au intervenit elemente noi care să provoace reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluțiile, cât și considerentele Deciziilor nr. 13 din 9 februarie 2018 și nr. 163 din 14 decembrie 2018 rămân valabile și în prezenta cauză.

25. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alin. (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Igor Hlopețhii, în interesele dlui Valentin Ciocină, în dosarul nr. 16-119/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 5 septembrie 2024
DCC nr. 107
Dosarul nr. 37g/2024*